

OOS GEBROOK

Heemkundevereniging Hoensbroek

Jaargang 8 - nummer 3 - december 2015

Oos Gebrook

Een uitgave van de Heemkundevereniging Hoensbroek.
Jaargang 8 nummer 3 – december 2015

REDACTIE:

Jan Bus
Hein Giesen
Bernard Grothues
Jo Hermanns

Wim Kortekaas
Math Mertens
Peter Sikora

AFBEELDINGEN:

Hub Ermers
Fanfare Sint Gabriël
401 dutch divas

dhr. Bindels
Jan Creusen +

LAY-OUT

Jo Hermanns

COVER

Cuijpers Design

Wim Kortekaas

ACQUISITIE EN ADVERTENTIES:

Jan Bus

Hein Giesen

SECRETARIAAT:

Klinkertstraat 19,
6433 PA Hoensbroek, tel: 045-5217721
E-mail: secretaris@heemkundehoensbroek.nl

VERENIGINGSLOKAAL:

Schuinstraat 2a 6432CM Hoensbroek

BANK:

NL43INGB0003280562 t.n.v. Heemkundevereniging Hoensbroek

WEBSITE:

www.heemkundehoensbroek.nl

Losse nummers € 2.95

INHOUD

VAN DE REDACTIE.....	4
STEPH NEVELSTEIN, VAN PASTOOR TOT DEKEN.....	5
NAAM 'AUVERMOER' EINDELIJK IN ERE HERSTELD	7
BARBECUE 2015.....	8
FROHE WEIHNACHTEN.....	9
ROMEINSE VOORWERPEN TERUG NAAR HOENSBROEK	13
HOMMAGE AAN PIET STALMEIER	14
COLORATUURSOPRAAN LUCY TILLY DE NACHTEGAAL VAN HOENSBROEK	16
CONTRIBUTIE 2015 EN 2016.....	21
KRISMES 2015	21
HOENSBROEKSE SPORTCORYFEEËN (6)	24
SJPRAEKWUÛERD.....	32
HET KRUIS OP HET GEBROOKERPLEIN	34
DE SCHAAPHERDER.	36
DE EXCURSIE NAAR DE GEULHEMMER GROEVE.....	40
ONDER DE ROOK VAN DE EMMA	41
OPSPORING VERZOCHT	42
BEGUNSTIGERS OOS GEBROOK	43

IJSSALON-CROISSANTERIE DE OASE

Kouvenderstraat 65
6431 HB Hoensbroek
 : 045- 5226558

vanoost verzekeringen-verzuim-pensioenen

Juliana Bernhardlaan 8
6432 GW Hoensbroek
 : 045- 522 42 44

VAN DE REDACTIE

Onlangs ontving u al het boekje, dat onze vereniging publiceerde ter gelegenheid van het festival 'Hommage aan Piet Stalmeier', dat in het weekend van 7 en 8 november ll. plaats vond in het kader van het Jaar van de Mijnen 2015. En nu ligt ook het laatste nummer van dit jaar van ons verenigingsblad op uw deurmat.

De heemkundevereniging zit dus niet stil, als u dat al zou denken. We hebben een druk half jaar achter de rug, waarvan we in het kort in dit nummer in enkele artikeltjes verslag doen.

Het begon met de plaatsing van bordjes langs de beek, waarmee de naam 'Auvermoer' weer in ere werd hersteld.

Daarna vond begin augustus de inmiddels traditionele barbecue voor onze leden plaats. Vervolgens staken we begin september veel energie, eveneens in het kader van het Jaar van de Mijnen 2015, in onze tentoonstelling 'Onder de rook van de Emma'.

Intussen zat ook de werkgroep Romeins Hoensbroek niet stil, zoals u kunt lezen op pag. 13. En tussen dit alles door hadden we ook nog halverwege september een mooie excursie naar de Geulhemmergroeve. Maar natuurlijk vindt u in dit nummer, naast informatie over al die activiteiten, nog veel méér lezenswaardigs. Leest u zelf maar!

SCHOENSERVICE & LEDERWAREN LUCHIES

Hoofdstraat 16

6431LC Hoensbroek

☎ : 045-5221703

HARREMAN VERHUIZINGEN

De Koumen 28

6433 KD Hoensbroek

☎ : 045-5233333 - www.harreman.nl

STEPH NEVELSTEIN, VAN PASTOOR TOT DEKEN

Door Math Mertens

Zo tegen het eind van het jaar evaluerend zijn er zo nu en dan gebeurtenissen die wat extra belangstelling vragen van onze heemkundevereniging. En één van die punten is het afscheid van pastoor Nevelstein na meer dan zeventien jaren als parochieherder in Hoensbroek gefunctioneerd te hebben.

ZIJN LEVEN

Steph Nevelstein werd op 10 maart 1963 geboren in Bocholtz. Na de lagere school volgde hij de middelbare school in Kerkrade en vervolgens zijn priesteropleiding in Rolduc. Na de priesterwijding in 1988 werd hij benoemd als kapelaan in de dekenale kerk in Gulpen tot 1990, wanneer hij, eveneens als kapelaan, verhuist naar de Pancratiusparochie in Heerlen.

Reeds in 1992 wordt hij benoemd tot pastoor en wel van de parochies Heilig Hart van Jezus, Heilige Martelaren van Gorcum en Heilige Geest in Heerlen. Zes jaren later, op 25 januari 1998, volgt zijn aanstelling als pastoor te Hoensbroek in de parochies Sint Jan Evangelist (Hoensbroek-Centrum), Heilige Montfort (Hoensbroek-Zuid) en Sint Joseph (Hoensbroek-Passart). In 2002 komen daar nog de parochie Onze Lieve Vrouw Maagd der Armen in Maria-Gewanden en in 2012 de parochie Heilig Hart van Jezus in Mariarade bij, dit alles gebundeld in een Parochiefederatie. Na ruim 17 jaren Hoensbroek volgt in het voorjaar van 2015 zijn benoeming als Deken van het Dekenaat Kerkrade en tevens Pastoor van de parochies Heilige Lambertus (Centrum), Heilige Catharina (Holz), Sint Petrus en Maria Ten Hemelopneming (Chèvremont) en Heilig Hart van Jezus (Haanrade).

ZIJN MISSIE

Het belangrijkste aspect van zijn bediening naar mensen toe is voor pastoor Nevelstein mensen de weg te wijzen naar God en mensen bekend te maken met Jezus Christus. Als pastoor was hij niet alleen geïnteresseerd in de katholieke bevolking in en buiten Hoensbroek, maar hij zag het als zijn taak om vanuit het evangelie eenieder, onafhankelijk van geloof of levensvisie, in een vreedzame samenleving te laten functioneren. In Oos Gebrook heeft hij zich daar volledig voor ingezet en dat is in die ruim 17 jaren maar al te duidelijk geworden. Om te spreken met de woorden die Wim Bos* bij zijn afscheid op zondag 14 juni tot hem sprak: “Afscheid nemen na zeventien jaren Hoensbroek is niet eenvoudig. Inmiddels bent U een begrip geworden met een status waar je niet zomaar omheen kunt, een begrip voor jong en oud. Altijd openstaand voor een gesprek met groot en klein en met een immer luisterend oor voor problemen. Ongetwijfeld zult U deze openheid ook in Kerkrade aan de dag leggen, al zal het niet altijd meevallen.

Eén troost hebt U echter: ook als Deken i Kirchroa zult U nog steeds kunnen slapen onder een dekbed oet Gebrook en voor ons blijft U ‘ne Breuker Jóng.”

**Wim Bos is koster bij de RK Parochiefederatie Hoensbroek*

NAAM 'AUVERMOER' EINDELIJK IN ERE HERSTELD

Ruim een jaar is onze vereniging bezig geweest om voor elkaar te krijgen dat van de beek die door Hoensbroek stroomt de van oudsher bekende naam 'Auvermoer' in ere hersteld werd.

Na de herinrichting van de beek plaatste het Waterschap Roer en Over-

maas bij alle wegen, die door de beek gekruist worden, bordjes met de tekst 'Caumerbeek'. Dat leidde bij veel Hoensbroekenaren tot ergernis, want in Hoensbroek is deze beek al vele honderden jaren bekend als Auvermoer. Pogingen van het bestuur van onze vereniging om het waterschap ertoe te bewegen de oude benaming toch weer in beeld te brengen stuitten op een totaal gebrek aan medewerking. Een bericht hierover in het Limburgs Dagblad op 28 november 2014 leidde tot een motie van het CDA in de Heerlense gemeenteraad. Bij de bespreking daarvan deed wethouder Nico Aarts de toezegging, dat langs het Hoensbroekse deel van de beek informatiebordjes geplaatst konden worden met een in overleg met onze vereniging op te stellen tekst. Dat resulteerde uiteindelijk in een definitieve tekst voor de bordjes en de daadwerkelijke productie ervan.

CAUMERBEEK plaatselijk genaamd AUVERMOER

OUDSTE VERMELDING IN 1543 ALS ALDE MOYDER OF OUDE EN GOEDE MOEDER.
WAARSCHIJNLIJK ONTSTAAN NA EEN AFTAKKING VÓÓR 1370.
VAN DE MOLENBEEK VANAF DE CAUMERBEEK VOOR DE AANDRIJVING VAN DE DRAGENMOLEN.

HEEMKUNDE HOENS BROEK

MMXV

Op woensdag 22 juli om 8 uur 's morgens werd bij de kruising Koumenweg / Gravin von Schönbornlaan ter hoogte van zwembad Otterveurdt door de aannemer van het beekproject en ondersteund door onze voorzitter Jan Bus het eerste bordje geplaatst. In de loop van de dag werden vervolgens aan beide zijden van de wegen, die door de beek gekruist worden, bordjes geplaatst: langs de Koumenweg / Burg. Slanghenstraat, de Mgr. Hanssenlaan, de Ridder Hoenstraat en de Klinkertstraat.

BARBECUE 2015.

Onze jaarlijkse BBQ-middag op zondag 2 augustus was dit jaar gezegend met uitzonderlijk mooi weer.

Bijna 40 leden gaven acte de présence op de gezellige clubmiddag, waar topkok Frans Vermeer, geassisteerd door Rina borg stond voor een goed gebakken

stukje vlees. Hein Giesen hield met gezellige muziek de stemming erin.

PETER WIND - PAPIER/KANTOORVAKHANDEL

Akerstraat Noord 288

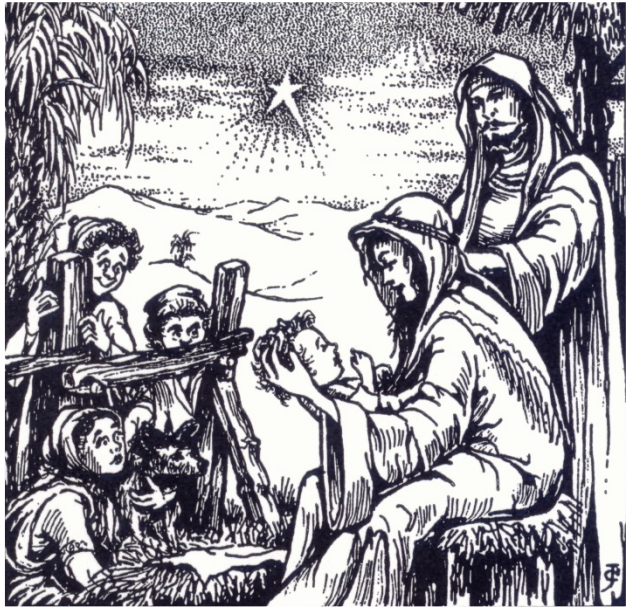
6431 HW Hoensbroek

☎ . 045 - 523 07 48

FROHE WEIHNACHTEN

DECEMBER 1943

't Waor 'n paar daag vuuër de Kris-mes. De mam houw 't kribke en de bildjes al va d'r zölder gehaold óm ze 'ns good aaf te sjtöbbe vuuërdat ze woerte opgezatzat. Va d'r aezel moos trouwes nog 'n oer geliemd waere, dat aafgebraoke waor wiej hae zich vuuër d'r twieëde kier aan 'ne sjtae houw gesjtoeëte. 'ne Kris-

baom dae houwe vier al jaore neet mieë. D'r sjtóng nog mer op wieëneg plaatsen 'ne krisbaom, want de luuj houwen i dizze aorlogstied waal get angesj aa d'r kop es 't gelle van 'ne krisbaom. Trouwes 't bietje geld wat ze nog houwe waor vuuër anger dinger nuëdiger. Toch misden ich dae baom, dat gesjitter en die klure va de bööl, de belkes en de lempkes.

Mer wiej mooste vier aan 'ne baom kómme? Ich houw d'r pap nog pas geleje taeg d'r naober huëre zegke, dat dae kreeg neet mieë te lang moos doere, want dat v'r angesj allenuij gaene nagel mieë houwe óm ós aa de vot te kratse.

Opins veel mich 't dennebüske bie d'r kaoleberg va de Oranje Nassau bie ós achteróm i. Dat dao zoevööl denne sjtónd wis ich, ómdat vier dao es kaojónge dekker kaole ginge rape, die vier da vuuër 'n knepke d'r zak langs de duëre ginge verkaope. Ich waet, dat waor neet vööl, mer dek zote da aoch mieë sjtaen drin es kaole. Woe die denne va waore waet ich neet.

Dae va de köpkjesmuële haat ummer gezag, dat ze va häöm zint, mer pap ment, dat ze va de koel zint, die de denne gebroekden óm óngeni de kaolegèng te sjtiepe en miene pap dae kint 't waete want dae is vaarsjtieger. Aa dat dennebüsje moos ich dinke, zou d'r pap neet? Ich wachde aaf pis d'r pap 'ns gów zin houw en doew rook ich de kans om 'ns mit 'm uëver 'ne krisbaom te kalle. "Pap", zag ich, "witste nog dat sjtök veld op d'r Kaome woe mesjien waal hónderd denne op sjtónd.

Wat tunks tich es v'r dao saoves went 't duuster is 'ns 'n klaen bömke zouwe aafzaege, da kost 't ós gaen geld en tösje zoeväöl anger denne kinne ze dat aene bömke toch kaolik misse. Ieësj zag hae nieks, doew keek hae mich aa, wreef mich uëver d'r kop en doew, doew – ich kós 't haos neet geläöve doew zag hae: "Dat dónt v'r jóng, möрге nao 't aete gaeste drek nao gebèd en probeers 'n paar oere te sjlaope. Da maak ich dich óm 'n oer of tieën wakker en da gónt v'r 'ns kieke of v'r 'ne krisbaom kinne vinge."

Wiej de mam dat hoert waor d'r bend oet. "Gier zeet waal gek, zag ze, wat gaot g'r toch riskere. Gier wit dat nao de aovesklok gaene mieë nao boete maag en mit die Pruuse uëveral, laevesgevierlijk.

Went ze uch sjnappe kómt gier nog in 't kesjot terech". Mer mam wis aoch waal dat häör wuuërd nieks zouwe oethaole, want vier kóste pap allemaol es 'ne kael oet aen sjtök: went dae aemaol get belaoefde da deeg hae 't aoch.

Dus 's angerendaags saoves effe vuuër tieën oer – ich loog nog wiej 'n kringengelke te sjlaope – rammelde pap mich wakker. "Menke", zag hae,

tied vuuër d'r krisbaom, ner allaen gaon, want 't is egint aoch nog te sjnieë". ej flot ich oet gebèd moos p", zag ich, "zieëker gaon en is mer allaen en mit z'n fe v'r dat waal."

mich 'ne dieke sjtüb en 'n winjterbloes aa en ich zoog pap ónger 'ne lange keel de wegmoefelde. Doew pome.

't Waor 'n gelök, dat 't mäönke af en toe doer de snieëwolke brook, want angesj bin ich bang dat vier ós mennige kier geharinkeld houwe. En sjtil dat 't waor, es te good loesterdes kóste de snieëvlokke huëre valle. Al laen de sjtieëvele die kraakden i d'r snieë, makde nog get laeve. En kalle, nae dat deeg v'r neet, doe kós jao noeëts waete of aene ós zou huëre. Zoe kaome vier bie j't dennebüsje, d'r pap haolde zich de zaeg ónger d'r keel oet, zat zich op g'n kneje en begós te zaegge, langkzaam en sjtilkes. Jóng, wat voelt ich mich gruëtsj zoe naeve dae sjtoere pap va mich. Ich moos d'r baom vashaote wiel d'r snieë va de tek ós allebei op d'r kop ruzelde. 't Doerde neet lang of v'r waore zelf aoch bouw 'n snie-emenke. Wie j d'r pap zoe'n vieëdeloere houw gezaegd voelt ich get be-waeging i d'r baom kómme. Nog 'n paar zaegsjnitte en d'r pap rechde zich. Ich geläöf, jóng", zag hae, "dat vier 'm kinne ómtrekke, aen, twieë, drij." 'ne Kraak, 'ne ploef en dao loog oze krisbaom. "Good gedao jóng", fluusterde hae mich in 'n oer en mit 'ne lach óm de moel sjloog hae mich op mien sjouwer, "noe flot op haem aa en vergaet neet sjtilkes te doeë." En doew d'r pap houw juus weer de zaeg ónger d'r jas versjtopt – doew gebuerden't. Mesjien waor d'r kraak of d'r ploef van 't valle toch te hel gewaes.

"Was machen Sie hier, Hände hoch", sjreide aene va de twieë soldaote die vuuër ós sjtóng, d'r aene mit 'n gewaer i g'n heng, d'r angere mit 'n sjerpe lamp, woedoer ich kaolik get kós zieë.

D'r pap pakde mien hanj vas en aan 't kniepe voelt ich dat ich neet d'r insigste waor dae floep houw. Vier sjtinge allebei te razele, waor 't va de kouw of van angst? Ich geläöf van allebei.

D'r pap begós get te hakkele i wat, dink ich, op dütsj moos lieken en wie j hae oetgesjtameld waor en houw verteld, dat vier gaen pfenninge houw en óm 'ne krisbaom te gelle, trok aene va de twieë soldaote d'r angere aa ziene moew, woenao ze zich allebei omdrieëden en 'ne ganse tied mit aen sjtinge te piesjewiete.

Vuuër ós leke minute waal oere en sjtilkes aa kregge vier 't bieëstig koud. Doew opins, zónger óm te kieke of 'n woerd te zegke lepe ze weg, ieësj langkzaam, doew ummer flotter, ós twieë sjtief va de kouw en va d'r angst achterlaotend.

BJÖRN HOCKS ADVOCaat & MEDIATOR

Juliana-Bernhardlaan 24

6432 GW Hoensbroek

☎ :: 045- 4100220

Vier bleve sjtao pis v'r ze neet mieë zoge, doew zag d'r pap, hel op: "Mer dae is van ós", hae pakde de den aan 't oeting vas en v'r makde dat v'r weg kaome, d'r baom i d'r sjnieë achter ós aa sjlaepend. Wieles de mam doer 'n laok i de gerdienae nao ós sjtóng oet te kieke waor 't effe nao twelf wiej vier haem waore. "Woe zit d'r blieve", zag ze, "doeëdsangste höb ich oetgesjtange, is alles good gegange?"

D'r pap en ich keken ós 'ns aa. "Vrouw", zag hae doew, "vier kriege dit jaor weer 'n greun krismes, mer 'ne krisbaom krieste noeëts vuuër nieks. Gooie nach".

V'r ginge alle drij nao baove, mer ich loog kaom i gebèd of ich hoert de zjwaor sjtep va soldaotesjtieëve. Ich sjpróng op, rende nao de sjlaopkamer va pap en mam en kroop bij hun ónger de dekkies. Mer pap houw ze aoch al huëre kómme.

"Blief sjtilkes ligke, ich gao w en sjtóng op. Mer vuuërdat

begóste die twee boete te z

"O Tannenbaum, o Tannenb

Vier loesterden en loesterde

ze oetgezóng waore, waor

tied sjtil en da hoerte vier ze

jere. Vier velen ós alledrij

haos en de mam zag mit tra

de aogen:" 't Haat good geg

mer ich geläöf, wieste zags, c

baom ech neet vuuër nieks k

Gooie nach". 's Angerendaags wiej vier opsjtinge, de gerdienen aope

trokke en nao boete keke, zoog v'r i d'r sjnieë gesjrieëve sjtao:

Frohe Weihnachten und ein gesundes Neujahr!

En dat wunsjt de heemkundevereniging aoch al häör leden.

ROB PETERS – MEEL EN GRAANHANDEL

Wijngaardsweg 16

6412PJ Heerlen

☎ :: 045- 5226693

UITVAARTCENTRUM VAN DEN HOUT

Kathagen 10

6361HG Vaesrade

☎ :: 045- 5212004

ROMEINSE VOORWERPEN TERUG NAAR HOENSBROEK.

Tijdens de verbouwing van Adelante is in het nieuwe restaurant een plek gecreëerd om de vondsten uit de Romeinse villa Schuureyk, waarvan de resten op het terrein van Adelante liggen, te kunnen exposeren. Op 16 oktober is in samenwerking met Centre Céramique Maastricht, Adelante en de Heemkundevereniging Hoensbroek een vitrine ingericht.

Aan de al bij Adelante aanwezige vondsten hebben de heren Dijkman en Aarts van Centre Céramique een aantal stukken toegevoegd zodat de villa nog duidelijker in beeld gebracht wordt. Er zijn nu delen van vloer-mozaïeken, fresco's en een deel van een kapiteel te zien, dit alles in het kader van het project 'Romeins Hoensbroek zichtbaar' van de Heemkundevereniging Hoensbroek.

Verder zijn er nog foto's met een drone gemaakt van het terrein waar de villa en een pottenbakkersoven moeten liggen.

De heemkundevereniging is nu in gesprek met het Thermenmuseum en tevens in onderhandeling met de gemeente Heerlen om het terrein te kunnen onderzoeken om de juiste plaats en de precieze omvang van de villa en eventuele andere bouwsels te kunnen bepalen. J.H.

HOMMAGE AAN PIET STALMEIER

In het weekend van 7 en 8 november vond in het kader van het Jaar van de Mijnen 2015 het festival 'Hommage aan Piet Stalmeier' plaats. Het festival werd georganiseerd door Harmonie St. Caecilia in samenwerking met de Hoensbroekse koren en onze heemkundevereniging.

Hoensbroekenaar Piet Stalmeier was onder andere dirigent van het befaamde Emmakorps, maar ook landelijk bekend als componist en arrangeur. Hij was vanaf het begin in 1946 directeur van de Muziekschool Hoensbroek en hij is ook dirigent geweest van de harmonie en het St. Jozefkoor uit Mariarade.

Gedurende het weekend is de muziek van zijn hand in verschillende uitvoeringen weer ten gehore gebracht. Op zaterdagavond vond in de muziekschool aan de Buttingstraat een heel mooi en druk bezocht galaconcert plaats, waarin de harmonie een aantal werken van Stalmeier ten gehore bracht, afgewisseld met door de mijnen geïnspireerde hedendaagse muziek.

Op zondagochtend werd onder zeer grote belangstelling in de grote St. Jan tijdens de hoogmis de Missa Simplex uitgevoerd door de harmonie en een uit een tweetal Hoensbroekse koren samengesteld koor. Die mis werd ooit door Stalmeier gecomponeerd voor koor en harmonieorkest. En de zondagmiddag werd gevuld met een korenmiddag in de muziekschool, waarin het Kerkelijk Zangkoor St. Caecilia, het Gemengd koor Paluda en het Breuker Mannenkoor een concert gaven met werken uit en geïnspireerd door de tijd van de mijnen.

Ter gelegenheid van dit festival werd door onze vereniging een boekje uitgegeven over leven en werk van Piet Stalmeier, geschreven door ons lid Bernard Grothues. Onze leden hebben daar inmiddels allemaal, net als de bezoekers van het galaconcert, een exemplaar van ontvangen. Bovendien werd door onze vereniging een kleine tentoonstelling ingericht in de hal van de muziekschool over de betekenis en invloed van de mijnen op het culturele en verenigingsleven in Hoensbroek en met veel foto- en ander materiaal over Piet Stalmeier.

Alles bijeen was het een evenement, dat bij velen mooie herinneringen aan Piet Stalmeier en zijn muziek naar boven haalde. En tegelijkertijd was het een schitterend voorbeeld van samenwerking in Hoensbroek, dat zeker voor herhaling en navolging in aanmerking komt.

SCHADENET - KOENEN

Breukerweg 178

6412 ZL Heerlen

☎ : 045-5215450

VAN OERS ASSURANTIËN

Kouvenderstraat 238

6431HK Hoensbroek

☎ : 045- 5212856

COLORATUURSOPRAAN LUCY TILLY DE NACHTEGAAL VAN HOENSBROEK

door Bernard Grothues

Tijdens het Piet Stalmeier Festival op 7 en 8 november 2015 werd in de wandelgangen het verhaal verteld dat Piet Stalmeier in zijn jonge jaren muziek studeerde en urenlang in zijn ouderlijke woning in Treebeek aan de piano zat. Het gebeurde toen meermalen dat de huisdeur openging en een leuk buurmeisje kwam binnenstappen, dat later zou uitgroeien tot een van de grote operadiva's van Europa. Dankzij een krantenartikel in het Limburgs Dagblad van 9 januari 1951, dat Hein Bisschops tijdens zijn speurwerk voor de

heemkundevereniging in het krantenarchief van Rijckheyt onlangs vond en mijn eigen persoonlijke aantekeningen over de concerten van het Hoensbroeks Symphonie Orkest, kan ik dit nu navertellen.

HOWA BINNENHUISDECORATIE

Nieuwstraat 12-14

6431 KT Hoensbroek

☎ :: 045- 5212900

ROLF DE JONG AUTOSCHADEBEDRIJF

De Koumen 60

6433 KD Hoensbroek

☎ :: 045- 5210590

EEN OPERASTER WORDT GEBOREN

Als Lucy dan kwam binnenlopen ging zij dicht bij de jonge Stalmeier zitten en luisterde aandachtig naar zijn pianospel. Al spoedig had Piet in de gaten dat dit kleine meisje bijzonder muzikaal was en gaf haar zangles. Lucy zong bij familiefeestjes onder zijn pianobegeleiding de schlager *Ramona*, enkele Franse melodietjes en ook het *Ave Maria*. Niemand van

de toehoorders had het vermoeden dat bijna twintig jaar later in een geheel gevuld Luxor-theater van Hoensbroek die pianist Stalmeier als een bekwaam dirigent een symfonieorkest zou dirigeren en dat datzelfde buurmeisje als soliste zou optreden en als een gevierde operazangeres triomfen zou vieren. De naam Lucy Tilly was geen onbekende meer in de operahuizen van België, Frankrijk en Italië. Haar naam prijkte op affiches in Brussel, Luik, Parijs, Marseille en Napels. Zij schitterde in het buitenland, maar werd in het vaderland zelf nog niet opgemerkt. Pas toen het

ijverige gemeentebestuur van Hoensbroek na de oorlog het culturele leven van onze groeiende mijn gemeente begon te stimuleren en concerten ging organiseren werd zij ontdekt. Toen zij bij haar ouders in Hoensbroek op vakantie was werd Lucy Tilly voor medewerking aan deze concerten gevraagd en ontdekte men toevallig haar mooie stem.

DE NACHTEGAAL VAN HOENSBROEK

Hoensbroek werd met recht trots op haar.

Dat bewees de uitbundige ovatie, die men haar na een mooi operaconcert in het Luxortheater bracht. Dat bezorgde haar de bijnaam *'de nachtegaal van Hoensbroek'*.

Het verhaal van Lucy is de geschiedenis van een meisje dat zich zelfstandig door het leven heeft heen geslagen en zich niet door moeilijkheden liet afschrikken van de weg die zij ging en door haar taai doorzettingsvermogen zelfs een plaats wist te bereiken in de Italiaanse operawereld.

Na de Eerste Wereldoorlog vertrok het gezin Tilly-Cobben naar Engeland waar Lucy -haar naam was eigenlijk Alberta Tilly- op 12 januari 1919 in Birmingham werd geboren. Haar moeder stierf toen ze 4 jaar oud was. Na enkele jaren keerde het gezin terug naar Nederland, waar het, na eerst in Brunssum en Treebeek te hebben gewoond, zich voorgoed vestigde in Hoensbroek. Als jong meisje vertrok Lucy naar haar oom en tante die in Brussel woonden en haar verder franstalig opvoedden. Zij bezocht daar het gymnasium. Hierna werd zij leerlinge van de Académie Royale de Musique te Brussel, waar ze spoedig uitblonk door haar mooie stemgeluid. Haar leermeesters waren Lucette Korshoff en Georges Villiers van de Parijse Opéra Comique.

GELIEFD AAN DE EUROPESE OPERAHUIZEN

Haar eerste openbare optreden in de opera vond plaats op 30 september 1945 aan de Opéra Royal de Liège bij de herplaatsing van het standbeeld van de componist André Grétry, dat eerder was weggehaald door de Duitsers. Dat feit werd tevens met de heropening van de schouwburg gevierd. Lucy Tilly trad toen op als sopraan in de opera ‘Zémire et Azor’ van Mozart. In Luik trad zij enige tijd op met de tenor André d’Arkor. Zij was bijzonder geliefd aan de Koninklijke Opera Gent, de Koninklijke Vlaamse Opera te Antwerpen en aan het Théâtre de la Monnaie te Brussel. De directrice van de Koninklijke Opera te Gent Vina Bovy contracteerde haar in 1952. Een van de rollen die zij daar vertolkte was *Ophélie* in *Hamlet* van Ambroise Thomas.

Zoals Maria Callas, de beroemdste operazangeres van na de Tweede Wereldoorlog, altijd in herinnering blijft door haar onvergetelijke vertolking van Norma in de aria ‘*Casta diva*’ in de gelijknamige opera van Bellini en we Christine Deutekom vereenzelvigen met de aria ‘*Die Hölle Rache kocht in meinem Herzen*’ als de Koningin van de nacht in ‘*Die Zauberflöte*’ van Mozart, zo was Lucy Tilly steeds de verpersoonlijking van Lakmé in de ‘*Air de clochette*’, waarin Lakmé bijna bezeten zingt over een legendarisch klokje in het bos.

ROEM EN SUCCES IN ITALIË

In de zomer van 1949 vertrok Lucy Tilly naar Italië, aanvankelijk om er de vakantie door te brengen. Doch het beviel haar in het zonnige land zo goed, dat ze besloot hier haar muzikale carrière voort te zetten. Ze kwam in aanraking met de beroemde Italiaanse zangeres Clara Jacobo, die leerlinge was van de Schola Antiqua. Haar vriendin Clara Jacobo leidde haar de Italiaanse muziekwereld binnen. Na een maandenlange studie van de Italiaanse taal en het Italiaanse repertoire trad zij in de zomer van 1950 als gaste op aan de Opera van Napels. Tijdens een openluchtvoorstelling maakte zij hier haar debuut in de opera *L’Elisir d’amore* van Donizetti. Toen Lucy Tilly zich na afloop van de voorstelling met de dirigent en andere gasten onderhield, kon men haast niet geloven dat zij Nederlandse was, zo perfect sprak zij Italiaans.

Waarschijnlijk is haar succes voor een groot deel te danken aan haar vriendelijkheid en eenvoud. Zij ontving veel brieven van fans, maar ook van medewerkers van de opera’s waar zij is opgetreden.

*Van links naar rechts: Lucy Tilly, Ettore Babini,
E. Lutzo en Mimi Aarden*

Bij de toenmalige Zuid Nederlandse Opera trad zij op 30 oktober 1956 voor het eerst op als *Gilda* in *Rigoletto* van Verdi. Lucy Tilly zong ook regelmatig voor de Hilversumse radio (AVRO) met het Radio Filharmonisch Orkest onder leiding van Willem Lohoff. In 1959 gasteerde zij voor een seizoen aan de Zuid Nederlandse Opera.

Hier zong zij op 25 juli 1959 een van haar andere glansrollen als *Juliette* in Charles Gounod's *Romeo et Juliette* met o.a. Arthur Hoogveld en onder leiding van Gerard Terwiel aan het Openluchttheater te Valkenburg.

VERBOEKET - HYPOTHEKEN & VERZEKERINGEN

Nieuwstraat 6A
6431 KT Hoensbroek
Tel.: 045- 5281760

EENVOUD EN CHARMANT

Lucy Tilly is altijd een eenvoudige en charmante vrouw geweest.

Na haar zangcarrière leefde zij in Brussel en in Spanje (Andalusië) waar zij zich met succes toelegde op de schilderkunst. Vanaf 1975 woonde zij in Hoensbroek.

Na een kortstondige ziekte is zij op 24 maart 2005 in Nuth overleden.

Bronnen:

*Bernard Grothues: *Gehoorde concerten (1949) Aantekenschrift van de auteur.*

*Gouden stem in Luxor-theater te Hoensbroek. Lucy Tilly zong en Hoensbroeks Symphonie Orkest concerteerde. In *Limbursch Dagblad* d.d. 6-1-1951 en 9-1-1951;

*Henri Peters: *Hoensbroeks Symphonie Orkest 1948-1953.* (2014) *Verzamelde knipselinformatie*;

* © 401DutchDivas.nl/ René Seghers

CONTRIBUTIE 2015 EN 2016

Diverse leden hebben ondanks diverse herinneringen nog steeds de contributie 2015 niet voldaan. Doe dit alsnog en betaal dan a.u.b. ook meteen voor 2016 dan kunt u dat het volgend jaar alvast niet meer vergeten en bespaart u de penningmeester veel onnodig schrijfwerk.

U kunt de € 15,00 per jaar storten op:

Rek. NL43INGB0003280562 t.n.v. Heemkundevereniging Hoensbroek.

A.u.b. met vermelding: postcode (i.v.m. dubbele namen) en contr. 2015

Als u buiten Hoensbroek woont en ons blad per post ontvangt, staat het u natuurlijk vrij om uw bijdrage met een bescheiden bedrag te verhogen i.v.m. de hoge bezorgkosten (ruim € 2,00 per nummer).

Als u de contributie niet voor 31 december 2015 betaald heeft, is dit het laatste nummer van Oos Gebroek dat u ontvangt.

Het zou ook handig zijn als u van die contributie overschrijving voor 2016 (en de jaren erna) een automatische afschrijving maakt. Voor uzelf en onze penningmeester een groot gemak!

HEUNEN COIFFEUR HERENSALON

Wilhelminastraat 76

6431 XX Hoensbroek

☎ : 045- 5211324

KRISMES 2015

Gister, huu en mörge
Dat waor, dat is, dat kunt
Wae kint mich noe zegke
Wiej vier hiej mit wiejer gunt

Gister waor d'r nog 't krüts
Dat ós hólp i vuuër en taege
Waor d'r noeëd of waor d'r laed
Da goof 't ós d'r Hergods zaega

Huu zint d'r luuj die lieje
Raodeloeës sjteune, zuchte
En op 't ing allaen nog mer
Vuuër al die ieële wille vluchte

Wae wit nog woe 't haer gaet
Went dat zoe zal blieve gaon
Regeert bie ós hiej in 't westen
Mörge aoch d'r haove maon?

Zoegaar oos poletieke luuj
Zint neet pis 'n oplossing i sjtaot
Bringen ós de Wiezen oet 't Oeëste
Mit Krismes da d'r gowe raod?

MM

HOENSBROEKSE SPORTCORYFEEËN (6)

JOS KUIPERS

Door Peter Sikora

Ik zie velen van u al denken, Jos Kuipers, ken ik een sportcoryfee die zo heet?

Alleen bij basketballiefhebbers zal zeker direct een belletje rinkelen.

Jos was 17 jaar lang (semi) professioneel basketbalspeler en was 15 jaar onder contract bij EBBC in Den Bosch dat u misschien beter kent onder de sponsornamen Nashua, Canoe Jeans, Libertel en Pro Specs.

Hij werd met zijn team 7 keer Nederlands kampioen. Kwam in 106 Europa Cup wedstrijden uit voor zijn club, speelde 109 interlands met het Nederlandse basketbalteam. In de USA kwam hij 2 jaar uit voor de Bulldogs van Fresno State University in Californië USA.

Gezien alle palmares reden genoeg om de schijnwerper te richten op de carrière van deze Breuker jong. Ik sprak met Jos in zijn ouderlijk huis.

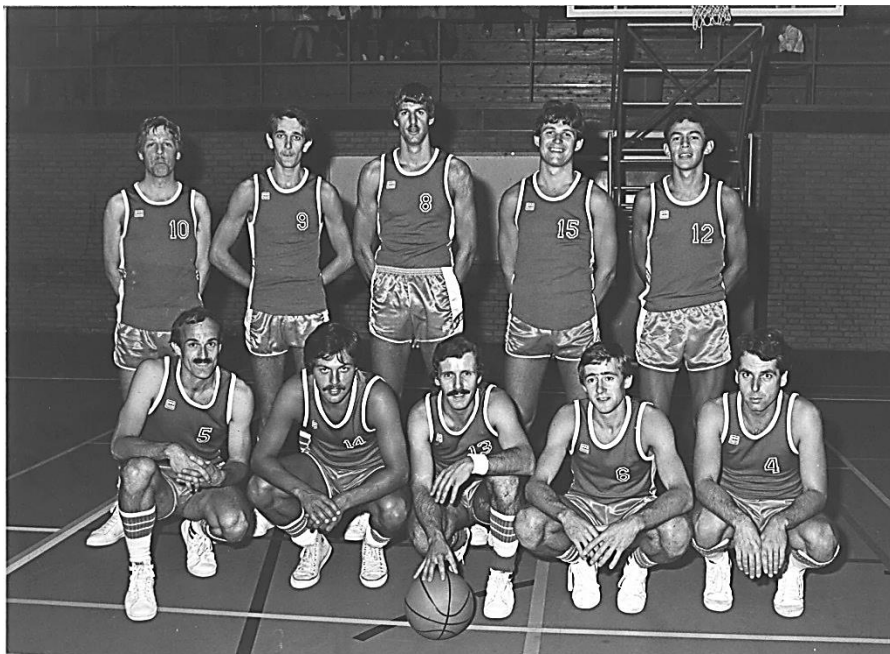
JEUGD

Jos werd in 1961 geboren in Hoensbroek aan de Amstenraderweg 111. Zijn vader was werkzaam bij de Waterleiding Mij.

Jos, de jongste telg in een gezin met 3 kinderen bezocht in Mariarade de St. Caeciliaschool en ging daarna naar de MAVO te Treebeek. Hij vervolgde zijn opleiding bij het CIOS in Sittard die hij afrondde met de differentiaties zwemmen, basketbal, atletiek en sportieve recreatie. Op Fresno State University studeerde hij Physical Education.

SPORTKEUZE

Tijdens zijn basisschoolperiode beoefende Jos diverse sporten; wedstrijd zwemmen in clubverband, voetballen bij VV Mariarade, handbal bij de handbalclub Mariarade en op woensdag basketballen. Jos woonde tegenover College St. Jan waar door gymleraar Jaap Kersjes veel aandacht was voor basketbal. Oudere broer Ger Kuipers nam de inmiddels flink uit de kluiten gewassen Jos (hij werd uiteindelijk 2.04 meter) een keer mee naar de training van Nepomuk, de basketbalclub van St. Jan.

Nepomuk Heren 1 selectie 1980

10 Ger Schmitz 9 Jack Knibbeler 8 Jos Kuipers 15 Rene Berben 12 Rico Pietersen
5 Jaap Kersjes (playing coach) 14 Rene van Doorn 13 Henk van de Ven 6 Peter

Daar viel hij positief op en zo speelde hij op 14-jarige leeftijd voor de junioren van Nepomuk. Van het voetbal en zwemmen had hij al eerder afscheid genomen en de keuze tussen handbal en basketbal viel uit in het voordeel van de laatste sport.

BEGIN CARRIÈRE

Jos groeide als basketballer bij Nepomuk, waarin Jaap Kersjes een grote rol speelde, zodanig dat de club bij de Basketbalbond dispensatie aanvraagde om Jos als 16-jarige in de seniorencompetitie te mogen laten spelen. De dispensatie werd verleend en Jos speelde vanaf dat moment als Mavoleerling basketbalwedstrijden bij de heren in de tweede divisie. Een jaar later, na het behalen van zijn Mavodiploma ging Jos studeren bij het CIOS in Sittard. Hij was intern en dat betekende dat vader Michel hem drie keer per week ophaalde en terugbracht voor de trainingen en de wedstrijd.

Doordat hij basketbalclubs volgde en veel scoorde en daardoor in den lande opviel werd hij op 16-jarige leeftijd al uitgenodigd voor het juniorenteam van Oranje. Jos speelde met Nepomuk twee jaar in de seniorencompetitie

Dan gaat het snel met de carrière van Jos. Hoewel benaderd door meerdere eredivisieclubs, waaronder Haarlem, wordt hij in het voorjaar van 1980, dan 18 jaar oud en spelend bij Nepomuk, gevraagd door Nashua Den Bosch om hun gelederen het volgende seizoen te versterken. Omdat hij voor zijn CIOS-studie stage moet lopen en dit bij de gemeente Den Bosch kan doen gaat hij op dit aanbod in. En wie zou niet graag willen spelen bij een club die net 3 jaar op rij landskampioen is geworden? In diezelfde periode, april 1980, wordt hij tijdens een training op vrijdagavond gebeld door Jan Sikking de assistent-coach van Oranje met de vraag of hij de volgende ochtend wil meetraineren met het Nederlandse seniorenteam onder leiding van coach Ton Boot dat in Sittard zich voorbereidt op een interlandserie. En zo speelt Jos, die in de reguliere competitie nog in de tweede divisie speelt, twee weken later met coryfeeën als Jan Dekker, Kees Akerboom in Istanboel zijn eerste interland.

Na de zomervakantie gaat Jos in Den Bosch aan de slag. Hij betreft een door de club ter beschikking gesteld flatje, gaat stage lopen bij de gemeente en verder trainen, trainen, trainen. Hij groeit daar verder in zijn spel en wordt een vaste keus in het eerste vijftal.

Het seizoen 1982-1983 wordt afgesloten door Nashua met Jos in de gederen met een landskampioenschap. Ook het jaar daarop wordt Jos met Nashua kampioen.

Dat betekent naast de trainingen en de reguliere competitie bekerwedstrijden, Europacupwedstrijden en kwalificatiewedstrijden en toernooien met het Nederlandse team. Een leven vol basketbal.

BUITENLAND

Zoals voor elke voetballer spelen bij Real Madrid of FC Barcelona het hoogst haalbare is, is voor elke basketballer is het hoogst haalbare spelen in de NBA, de profcompetitie in de USA. De weg daarheen loopt via spelen in een van de vele USA universiteitsteams. In de USA bestaan geen basketbalclubs zoals in Europa. Daar lopen sport en studie parallel en bestaan Highschoolteams, College-teams en Universityteams. Tijdens een trip in 1983 met het Nederlands team door de USA wordt Jos gescout door coaches van diverse universiteitsteams.

Jos Kuipers topscorer in Oklahoma

OKLAHOMA CITY - De door de Verenigde Staten reizende Nederlandse basketbalploeg heeft zaterdag met 74-82 verloren van het team van de universiteit van Oklahoma. Bij rust hadden de Amerikaanse studenten een voorsprong van 39-34. Nederland kon de tegenstand aardig bijhouden totdat uitblinker Van de Lagemaat wegens zijn vijfde persoonlijke fout naar de kant moest. Topscorer bij Nederland was Hoensbroekenaar Jos Kuipers met twaalf punten.

1983 Limburgs Dagblad

'Als ik in Nederland terug kom, hoop ik een completere speler te zijn'

Jos Kuipers maakt furore in Amerika

van onze medewerker
HEERLEN/CALIFORNIE - In 1981 had nog niemand van hem gehoord. Van basketbalvereniging Nipomuk Hoensbroek stootte hij inens door naar Oranje. Jos Kuipers was toen amper twintig jaar en had nog niets van de wereld gezien. Nu, ruim vier jaar later, studeert hij 'Physical Education' (lichamelijke opvoeding) aan de Universiteit van Fresno in het warme Californië. Aan de bliksema-riete van de geboren Heerleenaar schijnt voorlopig nog geen einde te komen.

Na de eerste kennismaking met het Nederlandse toptbasketbal volgden drie jaar Nashua Den Bosch en de vaste kous in Oranje waarmee hij in oktober 1983 voor het eerst echt kennismaakte met het Amerikaanse basketbal. Tijdens deze trip speelde

Gewichtheffen

HEERLEN - Morgen wordt in zaal Oud Simpelveld, Irmstraat 23 in Simpelveld, de wetlich beslissen de wedstrijd gehouden om het Zuidnederlands kampioenschap gewichtheffen. Alias Naastrecht komt dan op bezoek bij KSV Helios om 19.30 uur. Wint Helios is een beslissingswedstrijd nodig. Wint Atlas, dan is de Maastrechtse vereniging kampioen.

hij enkele sublieme wedstrijden, die zeker niet konden worden onttrokken aan het toezicht nog van verschillende basketbal-scouts. Na de Amerikaanse rondreis was dan ook niemand verbaasd dat bijna de gehele college-basketbalwereld bij de familie Kuipers op de stoep stond. Hij koos uiteindelijk voor de Fresno State Universiteit in het Californië, terwijl hij ook de kous had om bijvoorbeeld naar Hawaii te gaan.

Kuipers - Van mijn teamgenoot bij Nashua, Mitchell Plaat, hoorde ik dat Fresno een uitstekende reputatie bezat. Ik wilde op de eerste plaats ontzettend veel leren. Bij Fresno kon dat bij coach Boyd Grant. Fresno State is een van de toonaangevende universiteiten binnen het Amerikaanse basketbal. De 'Sel-

land Arena', met een capaciteit van 10082 zitplaatsen, is dan ook de laatste 5 jaar altijd geheel uitverkocht geweest; een bewijs hoe populair de basketbal sport in Amerika wel is. Kuipers speelt bij de Bulldogs, de bijnaam voor de FSU, op dezelfde positie als bij Nashua, namelijk op de forward positie. Bij Den Bosch fungeerde hij vaak als zesde man, maar bij Fresno State behoort hij tot het startende vijftal, dat voor een Europeaan vrijwel een uitzondering is.

Kuipers - Na mijn zware enkelblessure, opgelopen tijdens het trainingkamp, ging alles in een sneltempo voort. Nu speel ik bijna 30 minuten, wat in basketballeren vrij veel is. Het spel kan je het beste omschrijven als zeer krachtig en atletisch. Voor zijn lengte, 2,04m, is hij vrij snel en heeft hij er een aangeboren gevoel voor waar de bal na een misser terecht komt. Na zijn Nipomuk tijd was het dan ook niet vreemd dat naast de diverse Nederlandse basketballers ook diverse handbalverenigingen grote interesse toonden in de CIO's-student. Hij koos echter voor een basketbalcarrière en volgens insiders kan het

● Jos Kuipers schermt de Amerikaan Derrick Barden af. De kuit hier in de Verenigde Staten nog veel van het basketbal le-

Diverse Amerikaanse universiteitsteams waaronder Hawaiï bieden hem een tweejarig scholarship aan. Dat betekent huisvesting op de campus, studeren en spelen voor het universiteitsteam. Jos kiest, mede op advies van Den Bosch teamgenoot Mitchell Plaat en de indruk die hij krijgt van zijn toekomstige coach Boyd Grant, voor Fresno State University. Het team genaamd Bulldogs speelt thuis in de Selland Arena dat met 10.000 plaatsen elke keer is uitverkocht. In het seizoen '84-'85 speelt hij in Fresno de sterren van de hemel en behoort steeds tot het startende vijftal in de wedstrijd, een unicum voor een Europese speler.

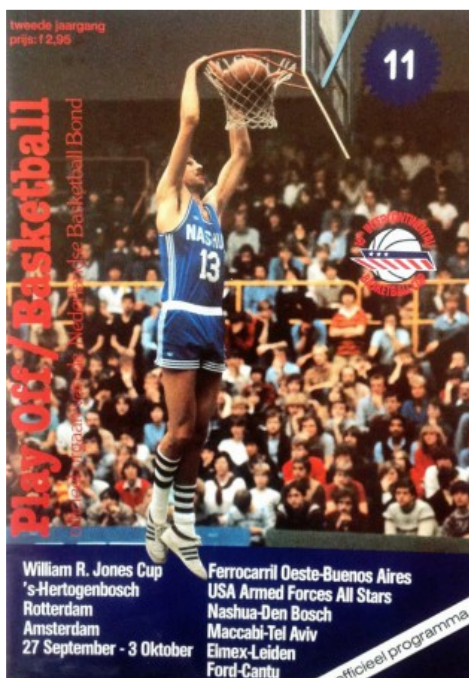

Tegen "Magic" Johnson In en voor Fresno tegen UNLV

Voor de liefhebbers: op internet staat een filmpje van een hele wedstrijd dat via You Tube kan worden bekeken. Via Google de zoektermen "Jos Kuipers Fresno" intikken en het filmpje vind je in de resultaten van die zoekactie.

In deze periode speelt hij naast de competitie in de USA ook benefietwedstrijden tegen selecties waarin NBA-spelers meedoen. Zo speelt hij o.a. tegen Moses Malone, Earvin “Magic” Johnson en Michael Jordan. In het begin van het seizoen 1985-1986 loopt Jos een fikse enkelblessure op die hem een tijd aan de kant houdt. Na revalidatie speelt hij weer, echter tegen het einde van de competitie raakt hij weer ernstig geblesseerd met een kniebandenruptuur die hem maanden uit de roulatie haalt. Een zeer forse tegenvaller waardoor hij proeftrainingen bij twee NBA-teams aan zich voorbij moet laten gaan. Jos raakt daardoor uit beeld en daarmee komt na twee jaar een einde aan het Amerikaanse avontuur.

WEER SPELEND IN NEDERLAND

Terug in Nederland krijgt hij een aanbieding van Nice om daar de geleerden te komen versterken. Hij heeft daar enkele weken meegetraind echter de daar gedane toezeggingen werden niet gestand gedaan. Einde van het Frans avontuur in Nice en Jos wil, om in conditie te blijven, gaan trainen bij zijn oude club Den Bosch maar het loopt anders. Hem wordt opnieuw een contract aangeboden dat tot 1998 zal duren

en diverse landskampioenschappen zal opleveren. Hij wordt als 'forward' jarenlang de dragende speler van Den Bosch.

In 1987 en 1988 kampioen met Nashua als sponsor, in 1993 kampioen als Canoe Jeans EBBC, in 1996 kampioen als America Today EBBC, in 1997 kampioen met Libertel EBBC.

In 1998 nam Jos na de verloren finale tegen Den Helder afscheid van de club waarvan hij bij een verkiezing in 2014 als derde speler (na twee 'Amerikanen') in het All Star team werd gekozen. Van blessures is hij overigens niet verschoond gebleven. Buiten de hierboven genoemde blessures heeft hij 3x een herniaoperatie ondergaan.

VERTEGENWOORDIGENDE TEAMS.

Zoals eerder vermeld werd Jos in 1980 geselecteerd voor het Nederlands team waarvoor hij 109 keer uitkwam.

EEN KLEINE GREEP...

- In 1982 geselecteerd voor de nationale basketbalselectie voorronde Europese kampioenschappen in Portugal. Promotie Nederland naar de A-poule.

- In 1983 toernooi in Frankrijk in mei/juni Als 4^e geëindigd bij de Europese kampioenschappen. Een Olympisch ticket voor Los Angeles 1984 werd niet gehaald.

- In 1987 Europese kampioenschappen in Griekenland. De finale van de troostronde met o.a. Rik Smits. Jos scoort 23 punten.

- In 1989 werd Kuipers met Oranje achtste op het EK. In de openingswedstrijd tegen Spanje scoorde hij 19 punten.

1990 Italië – Nederland in poule B verloren met 126-78 maar Kuiper topscorer met 23 punten. 1990 voorronde Europese titelstrijd tegen België verloren in de laatste 2,5 minuut.

Daarna telt het Nederlands team jarenlang internationaal niet meer mee.

GROND EN GOED MAKELAARDIJ IN AGRARISCH VASTGOED

Nieuwstraat 154

6431 KX Hoensbroek

☎ : 045- 5213468

WAT DAARNA

Jos is sinds 1998 fulltime werkzaam bij de Sportservice Noord-Brabant als projectmedewerker jeugd en projectcoördinator en daarnaast als consultant topsport van het Olympisch netwerk Brabant.

Flesbek 98 met o.a. Kees Akerboom sr.

uitkomt in de tweede divisie.

Verder docent, clinician en examiner van de trainers- en coachesopleiding van de Nederlandse Basketball Bond.

Hij speelt weer basketbal, nu voor Flesbek 98 in een team van 50-plussers w.o. Kees Akerboom dat toch (nog)

LÉON MEESEN OPTOMETRIE

Kouvenderstraat 17
6431 HA Hoensbroek
☎ : 045-5212587

F. NIJSTEN SLIJTERIJ WIJNHANDEL

Kouvenderstraat 158
6431 HH Hoensbroek
☎ : 5223466

SJPRAEKWUUËRD

Door Math Mertens

De afsluiting van mijn trilogie over spreekwoorden in en rond het boerenleven laat zien hoe afhankelijk de boer eeuwenlang is geweest van weer en natuurelementen.

Door diverse bemestingstechnieken, grondcultivering, moderne zaai- en oogstfaciliteiten en kassen met verlichting is de boerenbedrijfsvoering tegenwoordig veel beter te reguleren.

Omdat een voorspoedige oogst vroeger nog van groter levensbelang was dan heden ten dage, vestigde de diep gelovige boer zijn hoop op Gods Voorzienigheid, waarbij een hele heiligenschaar hem ten dienste stond als geheugensteuntje, waarvan hij dan ook voor zijn boerenwijsheid dankbaar gebruik maakte. Ook nu weer een twintigtal voorbeelden:

- **Es 't hoemelt en raegent is 't waer gezaegend**
Regen bij onweer vermindert de kans, dat de bliksem inslaat
- **Vuuër haof mieërt zuut 't veld lieëver 'ne wouf es 'n paerd**
Te vroeg voorjaarswerk maakt de structuur van de grond kapot
- **Vuuër St. Job zieët m'n de haver hals uëver kop**
Vòòr 10 mei moet de haver de grond in
- **Wae dieke boeëne wilt aete mó't d'r mieërt neet vergaete**
Tuinbonen moeten vòòr april gepoot worden
- **Mit St. An kan 't kaoren i de wan (huismolen)**
Vanaf 26 juli kan geoogst worden
- **April mó't mei de aore lieëvere**
Koren heeft vruchtbaar weer nodig in april
- **Mit St. Roos mó'tte de puime doer ge veld vlege**
Vanaf 30 augustus moet geëgd worden

- **Mit krismes klieë, mit paosje sjnieë**
Een groene kerst, een witte pasen
- **Kaore baove d'r man bringt wieëneg i de wan**
Hoog opgeschoten koren heeft een slechte opbrengst
- **Went 't Chriskinj d' waerd gebaore gaet d'r reubesjmaak verlaore**
Na kerstmis verliezen rapen hun voedingswaarde
- **Mei keul en naat völt sjuur en vaot**
Een koele en vochtige meimaand zorgt voor een goede opbrengst
- **Kieke wiej bótter i de zón**
Beteuterd kijken
- **St. Tuënis is 'ne iesbraeker of 'ne iesmaeker**
Rond 17 januari begint of eindigt vaak een vorstperiode
- **Vilt mit Leechmes de zón op d'r taore, mó t d'r sjieëper (herder) de orte (resten) beware**
Helder weer op 2 februari betekent vaak een lange winter
- **Leechdaag duuster en esjgoonsdig klaor gieëft 'n vruchtbaar jaor**
Spreekt voor zich. Leechdaag is Maria Lichtmis (2 februari)
- **Raegent 't op Maria Ziep, da raegent 't 6 waeke langk**
Als het op 2 juli regent, dan regent het nog heel lang
- **St. Lambertus bringt d'r sjpinner i g'n hoes**
Vanaf 17 september begint weer het binnen zitten
- **Mit Leechmes legt de hoon en kouft de ków**
Vanaf 2 februari komt alles weer tot leven
- **Paosje vreug of laat bringt d'r zoeëmer aan 't gaat**
Met pasen begint het voorjaar
- **Nieëvel is de moeëder van 't waer**
Na mist kan het zowel regenen als zonnig zijn

HET KRUIS OP HET GEBROOKERPLEIN

Door Jo Hermanns

FEITEN

Het kruis op het Gebrookerplein is een groot stenen kruis met hardstenen corpus uit 1921 met de tekst *INRI JHS*.

GESCHONKEN

Het kruis is geschonken door de familie Vincken uit Hoensbroek. Simon Joseph Vincken vroeg op 9-08-1921 aan het gemeentebestuur een vergunning om het kruis op de Amstenraderweg-Hoofdstraat-Kouvenderstraat te mogen vervangen door een nieuw stenen monument.

De gemeente gaf daarom op 16-08-1921 haar toestemming.

SITUATIE

Tot circa 1980 was hier een splitsing van wegen waarop tweerichtingsverkeer mogelijk was.

De Hoofdstraat splitste zich hier in Amstenraderweg en ging over in Kouvenderstraat op het kruispunt met de Nieuwstraat. (Dit is nog steeds zo)

VERNIETIGD

Het kruisbeeld stond in die tijd in een klein plantsoen met bomen. Helaas heeft men deze markante plek in het centrum van Hoensbroek later onherstelbaar vernietigd, het werd van de voet ontdaan en tegen een muur geplaatst.

NIEUWE VOET

Het kruis werd gelukkig in november 1980 op verzoek van enige buurtbewoners met een nieuwe voet op het kruispunt teruggeplaatst toen de winkelpromenade gemaakt werd.

RECONSTRUCTIE

Het beeld is vervolgens na de reconstructie en aanleg van het Gebrookerplein in 2001 op nagenoeg de oorspronkelijke plek teruggeplaatst en opgenomen in een waterpartij. Het kruis zou dit jaar in het kader van de herinrichting van het plein daar opnieuw geplaatst worden, volgens de plannen deze keer weer zonder voet. Door de inspanning van de heemkundevereniging heeft de gemeente anders besloten en zal er nu tot onze tevredenheid toch een nieuwe gepaste voet onder geplaatst worden.

Enkele foto's zijn gemaakt door dhr. Bindels

Bron: www.wegkruisen.nl

In de volgorde van plaatsing: 1980, 1985, overzichtsfoto, 2013

W. MENGELERS – AUTO ELEKTRA

Burg. Slanghenstraat 11

6433 AR Hoensbroek

☎ : 045- 5217777

DE SCHAAPHERDER.

Tegenwoordig ziet men hem nog maar weinig. De schapen zelf ziet men tegenwoordig in kleine groepjes in afgerasterde weiden, of langs de dijken. Wie kan zich nog de romantische tijd herinneren, dat er drie of vier grote kudden in de Zuid-Limburgse dorpen voorkwamen. Dat was zeker nog het geval rond de Eerste Wereldoorlog.

Op bijna iedere grote boerderij of hofstede hield men toen een kudde schapen, welke onder de hoede stond van een herder, 'ne sjeëper of sjaopherder. Meestal was het een oudere man, wiens lichamelijk gestel niet sterk genoeg meer was om het zware boerenwerk te doen. Ook was het weleens een persoon, die van jongs af aan enigszins gehandicapt was, zodat hij voor zijn levensonderhoud verplicht was licht werk te verrichten, want op financiële steun kon men in die tijd niet rekenen. In deze

gevallen groeide er na vele jaren als schaapsherder een soort dorpsfilosoof uit. Het schepersleven gaf hem daartoe ruim de kans.

Op oudere leeftijd werd hij gezien als een man met veel levenswijsheid.

Een natuurmens, die zeer goed op de hoogte was van de gedragingen van het weer, de planten en de dieren. Bepaalde voortekenen, die hij waarnam, hadden voor hem inhoud en betekenis.

Zo zag hij bijvoorbeeld aan de vochtslag op zijn zeis, welke in de schaduw “op de sjprunk” hing, dat er grote kans was op regen.

Veerde de wol van de schapen krachtig terug, dan bleef het mooi en droog weer. Kropen echter de slakken langs de planten omhoog en gingen zij schuil onder het blad, dan was er regen te verwachten. Een rode gloed bij zonsopkomst betekende voor hem, dat er storm te verwachten was. Waren de schapen zeer levendig en was stoten regel, dan bleef onweer niet uit.

Zo kende de scheper veel voorbeelden uit de praktijk, welke voor een groot deel steunden op natuurlijke verschijnselen.

Als de dauw grotendeels door de zonnewarmte was opgedroogd verliet de kudde de hoeve.

Een enkele maal nam de ‘sjieëper’ ook de schapen van de ‘naobesj’ mee. Deze schapen waren dan apart gemerkt, met lampenroet en raapolie, waarmede een kleine zwarte vlek op de vacht werd aangebracht. Ook merkte men de kop wel met een soort krijt, of werden er in de oren gaatjes geslagen of insnijdingen gemaakt. Zo werd dus het risico van verwisselen van de dieren zo klein mogelijk teruggebracht.

De kleding van de scheper was sober, maar wel degelijk. Meestal droeg hij een breedgerande hoed, welke zijn verweerde uiterlijk enigszins beschutting gaf tegen de brandende zon en striemende regen.

Bij kille dagen beschutte een lange zwarte jas zijn lichaam. Vest en sokken waren van zwarte schapenwol gebreid en aan de voeten droeg hij zware met metaal beslagen schoenen.

Voordat de chemische wolveren ontwikkeld werden hield men bij iedere kudde van 100 – 200 stuks twee tot drie zwarte schapen, die de vereiste zwarte wol leverden voor de hoeve.

Aan de schouder droeg de scheper een dunne leren tas, waarin hij zijn proviand meenam.

Beoefende hij het breien, dat in die tijd vooral in de nabije Kempen nogal voorkwam, zaten in deze tas tevens de breiwool en de naalden. De naalden zaten dan in een schede van ‘huuldertuulder’ (vlier) of van palmhout.

In sommige musea

worden prachtexemplaren van zulke breinaaldenscheden of kokers bewaard. Met een hand steunde de scheper op het ‘sjeëpersjöpke’, een eenvoudig stuk gereedschap meestal door de dorpsmid gemaakt. In zijn ‘vele’ vrije uren had de scheper figuren in de steel gekerfd.

Het schepersschopje gebruikte hij in de eerste plaats als steun op zijn lange dagtocht, vooral in heuvelachtig terrein. Handig kon hij hiermee enkele kluitjes aarde lossteken die hij met een feilloze worp naar een achtere-loos afgedwaald en niet direct door de hond opgemerkt schaap wierp.

Aan het schopje zat een haakvormig gebogen uitsteeksel, eveneens van metaal, waarmee hij een schaap aan de vacht naar zich toe kon halen, dat nog weleens gebeurde bij het stoten van de dieren onderling.

Maar dit schopje had nog een andere, veel belangrijkere functie.

Al voorttrekkende over heidevelden en holle wegen ontdekte hij vaak planten, die voor de schapen nadelig waren. Alsem (aels), een op droge gronden veel voorkomend onkruid, dat in onze omgeving ook veelvuldig voorkomt, zag de scheper niet graag, omdat het schapenvlees de bittere smaak overnam. Een andere ook niet graag geziene plantensoort was de klis, ook wel klet of klit genoemd. De vruchthoofdjes met de vele haakvormige naalden hechtten zich aan de wol, braken op de duur wel af, maar de resten waren zeer moeilijk uit de wol te verwijderen. Door klis verontreinigde wol bracht in de handel aanmerkelijk minder geld op. Dit was dan ook de reden, dat alle klisplanten, die de scheper ontdekte, doorgestoken werden.

Op plekken waar veel giftige soorten voorkwamen bleef de scheper liever weg. Gevaarlijk voor zijn dieren waren: paardenstaart, blaartrekkende botterbloem, dolle kervel, scheerling, genadekruid, bepaalde wolfsmelksoorten en dan vooral de zonne-

dauw.

Deze laatste plantensoort groeit echter alleen op veenachtige, laag gelegen heidegronden en groeit thans nog op lage vochtige plaatsen in de Brunssummerheide.

Schapen die veel zonnedaauw aten, moesten dit meestal met hun gezondheid betalen. Het gif dat in de planten aanwezig is tast de luchtwegen en longen aan.

De eerste symptomen waren een voortdurend hoesten. Doordat de eetlust achterwege bleef, vermagerden zij vrij snel en kwijnden als het ware weg. Een direct helpend geneesmiddel kende men nog niet in die tijd.

Leo Meevers Scholte.

DE EXCURSIE NAAR DE GEULHEMMER GROEVE

Op vrijdag 18 september organiseerden wij een interessante rondleiding door een klein deel van het 25 kilometer lange gangenstelsel van deze mergelgroeve nabij Berg en Terblijt.

De 26 deelnemers kregen waar voor hun geld. Er was genoeg te zien, bijvoorbeeld de grotwoning waar tot aan de jaren vijftig van de vorige eeuw mens en dier samen een krappe, koude en vochtige ruimte moesten delen. Interessant was ook de in de groeve gemaakte schuilkerk waar tijdens de Franse overheersingen (omstreeks 1800) de H. Mis werd opgedragen.

Op de mergelwand was ook een houtskooltekening aangebracht van pastoor Habets, die aan het eind van de 19e eeuw nog enige jaren pastoor in Hoensbroek was en aan de basis stond van de opgraving van de Romeinse villa op de Schurenberg.

Bovendien maakte de goedgebekte gids een alleraardigste one man show van de rondleiding.

Omdat na afloop ook de koffie met vlaai erin ging als koek mogen we met een gerust hart concluderen dat dit een zeer geslaagde middag was.

ONDER DE ROOK VAN DE EMMA

In het kader van het Jaar van de Mijnen hield onze vereniging in het eerste weekend van september de fototentoonstelling 'Onder de rook van de Emma'.

De datum voor deze activiteit was gekozen met het oog op de jaarlijkse kunstmarkt in Hartje Hoensbroek, die traditioneel op de eerste zondag in september gehouden wordt, maar dit jaar jammer genoeg niet doorging. Desondanks werd de tentoonstelling, die was ingericht in het pand van de voormalige KIBI-kadoshop aan de Kouvenderstraat, goed bezocht. Naast de vele mijnattributen, met onder andere de fraaie mijnlampencollectie van Sjaak Giezenaar, waren er een achttal fotopanelen waarop foto's van aspecten met betrekking tot de Staatsmijnen te zien waren. Bovendien werden er dagelijks een drietal PowerPointpresentaties gepresenteerd die door Hein Giesen aaneengepraat werden. Met ruim 300 bezoekers tijdens deze twee dagen mogen we terugblikken op een geslaagd evenement.

CONSTRUCTIEBEDRIJF WIEL PETERS

Economiestraat 47 A

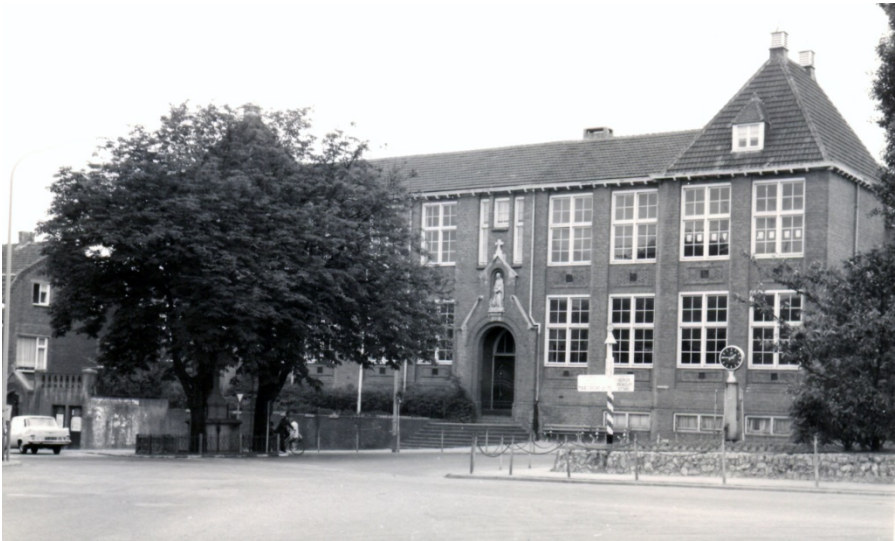
6433KC Hoensbroek

☎ : 045- 521 10 57

OPSPORING VERZOCHT

Zijn er nog leden die foto's hebben van de sloop van de voormalige Sint Jansschool aan 't Kruis?

Als u zulke foto's heeft stuurt u ze dan a.u.b. op naar het secretariaat. Bij voorbaat dank.

LENDI MEN | WOMEN | FASHION

Kouvenderstraat 13/15

6431 HA Hoensbroek

☎ :: 045- 5212430

ADMINISTRATIEKANTOOR LABOR

VLOEDSTRAAT 34

6361 XH Nuth

☎ :: 045-5650121

BEGUNSTIGERS OOS GEBROOK

HOLTUS VERZEKERINGEN & FINANCIERINGEN HOENSBROEK

M. L'ORTYE

AMSTENRADE

PUNCTUA & PARTNERS - ACCOUNTANTS

HOENSBROEK

THE READ SHOP VROMEN

HOENSBROEK

C. VAN TILBURG

HOENSBROEK

VAN MELICK - HEERLIJK UIT HOENSBROEK

HOENSBROEK

moonen | BOUW BV
BOUWKUNDIGADVIES

